

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **Ž.**, so sídlom v T., IČO: X., zastúpeného JUDr. P., advokátom v D., proti žalovanému **M.**, so sídlom v T., Trojičné námestie č. 185, zastúpenému JUDr. I., advokátkou v P., **o ochranu proti neoprávnenému zásahu do dobrej povesti právnickej osoby**, vedenej na Okresnom súde Námestovo pod sp. zn. 2 C 164/2008, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 10. apríla 2013 sp. zn. 7 Co 24/2013, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 10. apríla 2013, sp. zn. 7 Co 24/2013 vo výroku, ktorým vyslovil, „Vo zvyšku sa rozsudku nedotýka.“, **z r u š u j e** a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Námestovo po pripustení poslednej zmeny žalobného petitu uznesením z 31. októbra 2012, rozsudkom z 19. novembra 2012 č.k. 2 C 164/2008-185 uložil žalovanému povinnosť strpieť zverejnenie ospravedlňujúceho listu v jedných regionálnych novinách na O., ktoré zabezpečí žalobca na náklady žalovaného do 30 dní od právoplatnosti rozsudku v znení: „Ospravedlnenie. Na základe právoplatného rozsudku Okresného súdu v Námestove sa touto cestou **Ž.** so sídlom v T., ospravedlňujeme, pretože obsah zverejnených výrokov, ktoré sme na ich adresu uviedli v článku zverejnenom v novinách T. č. 2-3 v mesiaci marec 2005, pod názvom „Aj takýmto podvodom sa dajú získať milióny“, je nepravdivý, čím sme neoprávnene zasiahli do práv na ochranu proti neoprávnenému zásahu do dobrej povesti právnickej osoby. Dokazovaním v trestnom konaní, ktoré bolo začaté uznesením Krajského riaditeľstva PZ v Žiline, Úrad justičnej a kriminálnej polície PZ, pre trestný čin subvenčného podvodu podľa § 205b ods. 1, ods. 5 Trestného zákona, nebolo preukázané, že by zodpovedná osoba – štatutárny orgán subjektu **Ž.T.**, vylákal zo štátneho rozpočtu SR dotáciu, subvenciu,

príspevok, ktorých poskytnutie alebo použitie bolo podľa zákona alebo iného právneho predpisu viazané na podmienky, ktoré nespĺňala a to tým, že ho uviedla do omylu v otázke ich splnenia a spôsobila uvedeným činom škodu veľkého rozsahu alebo ním získala neoprávnený prospech veľkého rozsahu. Dokazovaním bolo preukázané, že žiadna zodpovedná osoba – štatutárny orgán subjektu Ž.T., svojim konaním nenaplnila znaky skutkovej podstaty vyššie popísaného trestného činu, organizácia – Ž. so sídlom v T. IČO: X., nezískala neoprávnený prospech vo výške 5.030.000,- Sk, ale ho získala oprávnene a preto je nepravdivá naša informácia o tom, že uvedené finančné prostriedky získali podvodom tak, ako sa to tvrdí v nadpise článku, „Aj takýmto podvodom sa dajú získať milióny“. Vo zvyšnej časti (týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 6.638,784 Eur – pozn. dovolacieho súdu), žalobu žalobcu zamietol a rozhodnutie o trovách konania si vyhradil na samostatné rozhodnutie po právoplatnosti rozsudku. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 19b ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka a vecne vo vyhovujúcej časti tým, že na základe vykonaného dokazovania bolo v konaní preukázané, že predmetným článkom vzhľadom na jeho nadpis „Aj takýmto podvodom sa dajú získať milióny“ v súvislosti so zverejneným uznesením o začatí trestného stíhania, žalovaný vykreslil žalobcu ako osobu, ktorej členovia štatutárnych orgánov sa dopustili trestnej činnosti, konkrétne trestného činu subvenčného podvodu, ktorá skutočnosť má difamačný charakter, avšak z vykonaného dokazovania vyplynulo, že táto informácia nie je pravdivou. Za nedôvodnú považoval námietku žalovaného týkajúcu sa realizovania práva na slobodu prejavu, pretože v danej veci išlo iba o šírenie informácie získanej od štátneho orgánu, ale pridaním nadpisu k článku išlo z jeho strany o vlastné vyhodnotenie a interpretáciu získanej informácie, ktoré ju stavajú do celkom iného svetla. V rámci konkurencie práva žalovaného na slobodu prejavu a informácie s právom na ochranu dobrej povesti, by sa žalovaný mohol ubrániť len tzv. dôkazom pravdy o fakte, že skutočne žalobca podvodom získal značné finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu, avšak takýto dôkaz v konaní nepredložil. Za nedôvodnú považoval súd aj námietku žalovaného týkajúcu sa nedostatku jeho pasívnej legitimácie, pretože z tiráže predmetných novín nesporne vyplýva, že žalovaný bol v rozhodnom čase vydavateľom novín, v ktorých došlo k publikácii článku a vzhľadom na to, že článok nie je autorsky podpísaný, zodpovednosť za jeho obsah v takom prípade nesie žalovaný. Predmetným článkom žalovaný zasiahol do práva na ochranu dobrej povesti žalobcu tým, že členov jeho štatutárneho orgánu vykreslil ako osoby, ktoré sa mali obohatiť príjmami z neoprávnene vyplácaných dotácií. Súd preto návrhu žalobcu v časti týkajúcej sa ospravedlnenia vyhovel, pretože formu zverejnenia tlačového ospravedlnenia spočívajúcu v uvedení, že v trestnom konaní nebolo preukázané

spáchanie predmetného trestného činu považoval za primeranú vzhľadom na okolnosti, za ktorých k zásahu do dobrej povesti žalobcu došlo. Vo vzťahu k zamietajúcej časti týkajúcej sa uplatneného nároku na primerané finančné zadostučinenie uviedol, že zo svedeckých výpovedí mal preukázané, že i keď zverejnenie článku spôsobilo ohľadne žalobcu istú pochybnosť o jeho serióznosti ako obchodného partnera, nebolo preukázané, že článok mal závažný negatívny vplyv na jeho ďalšiu podnikateľskú činnosť. Súd tak nemal za preukázané, že by v dôsledku jeho publikácie výrazným spôsobom utrpela dobrá povesť žalovaného, preto žalobu v tejto časti zamietol.

Na odvolanie žalobcu (napadol výrok, ktorým bola žaloba zamietnutá) aj žalovaného (napadol výrok, ktorým bolo žalobe vyhovené) Krajský súd v Žiline rozsudkom z 10. apríla 2013 sp. zn. 7 Co 24/2013 rozhodol tak, že:

1/ výrok rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým bolo žalobe vyhovené zmenil tak, že žalovaný je povinný zverejniť ospravedlňujúci list v jedných regionálnych novinách na O. do 30 dní od právoplatnosti rozsudku v nasledovnom znení: „Ospravedlnenie. Na základe právoplatného rozsudku Okresného súdu v Námestove sa touto cestou Ž. so sídlom v T., ospravedlňujeme, pretože obsah zverejnených výrokov, ktoré sme na ich adresu uviedli v článku zverejnenom v novinách T. č. 2-3 v mesiaci marec 2005, pod názvom „Aj takýmto podvodom sa dajú získať milióny“, je nepravdivý, čím sme neoprávnene zasiahli do práv na ochranu proti neoprávnenému zásahu do dobrej povesti právnickej osoby. Dokazovaním v trestnom konaní, ktoré bolo začaté uznesením Krajského riaditeľstva PZ v Žiline, Úrad justičnej a kriminálnej polície PZ, pre trestný čin subvenčného podvodu podľa § 205b ods. 1, ods. 5 Trestného zákona, nebolo preukázané, že by zodpovedná osoba – štatutárny orgán subjektu Ž.T., vylákal zo štátneho rozpočtu SR dotáciu, subvenciu, príspevok, ktorých poskytnutie alebo použitie bolo podľa zákona alebo iného právneho predpisu viazané na podmienky, ktoré nespĺňala a to tým, že ho uviedla do omylu v otázke ich splnenia a spôsobila uvedeným činom škodu veľkého rozsahu alebo ním získala neoprávnený prospech veľkého rozsahu. Dokazovaním bolo preukázané, že žiadna zodpovedná osoba – štatutárny orgán subjektu Ž.T., svojim konaním nenaplnila znaky skutkovej podstaty vyššie popísaného trestného činu, organizácia – Ž. so sídlom v T. IČO: X., nezískala neoprávnený prospech vo výške 5.030.000,- Sk, ale ho získala oprávnene a preto je nepravdivá naša informácia o tom, že uvedené finančné prostriedky získali podvodom tak, ako sa to tvrdí v nadpise článku, „Aj takýmto podvodom sa dajú získať milióny“.“

2/ „Vo zvyšku sa rozsudku nedotýka.“

V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že hoci z formálneho hľadiska ide o zmenu rozsudku súdu prvého stupňa, z materiálneho hľadiska je rozsudok odvolacieho súdu potvrdzujúcim, keďže krajský súd sa stotožnil so záverom okresného súdu o existencii neoprávneného zásahu žalovaného do dobrej povesti žalobcu a s potrebou rozhodnúť o morálnom zadosťučinení v prospech žalobcu vo forme ospravedlnenia uverejneného obdobne ako článok, ktorým došlo k zásahu do dobrej povesti žalobcu, t.j. v regionálnych novinách, avšak v prípade morálnej satisfakcie vo forme ospravedlnenia musí ísť o povinnosť uverejniť ospravedlnenie uloženú žalovanému, nie povinnosť strpieť ospravedlnenie, ktoré má zabezpečiť žalobcu. Táto povinnosť musí byť uložená priamo žalovanému, ktorý je povinný ju splniť, pretože v prípade nesplnenia, nasleduje výkon rozhodnutia. Plnenie tejto povinnosti nemôže na základe rozsudku súdu zabezpečiť žalobcu. S poukazom na ustanovenie § 153 O.s.p., potom preformuloval výrok rozsudku súdu prvého stupňa v zmysle vyššie uvedeného, keď na zdôraznenie správnosti rozsudku súdu prvého stupňa v podstate zopakoval dôvody uvádzané už v rozsudku súdu prvého stupňa. O trovách odvolacieho konania nerozhodol s poukazom na ustanovenie § 224 ods. 4 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu do výroku „vo zvyšku sa rozsudku nedotýka“, podal včas dovolanie žalobcu. Prípustnosť dovolania odôvodnil ustanovením § 237 písm. f/ O.s.p., pretože postupom odvolacieho súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom tým, že odvolací súd nerozhodol o jeho odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa, ktoré bolo podané včas a nachádza sa v spise. Skutočnosť, že odvolaním žalobcu sa odvolací súd nezaoberal vyplýva aj z obsahu odôvodnenia rozsudku, v ktorom sa odvolanie žalobcu v predmetnej veci vôbec neuvádza. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok krajského súdu v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Žalovaný písomné vyjadrenie k dovolaniu žalobcu nepodal.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr to, či dovolanie žalobcu smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť opravným prostriedkom a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je dôvodné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle ustanovenia § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, avšak len vtedy, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

V danej veci rozsudok odvolacieho súdu (jeho napadnutý výrok – „Vo zvyšku sa rozsudku nedotýka.“) nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v žiadnom ustanovení § 238 O.s.p. Dovolací súd na tomto mieste považuje za potrebné uviesť, že dovolaním žalovaného je napadnutý inak celkom nadbytočný (nepřípustný) výrok rozsudku, ktorý v rozhodnutí odvolacieho súdu nemá žiadne opodstatnenie a nepatrí do jeho výroku, pretože predmetom výroku odvolacieho súdu môže byť len predmet odvolacieho konania, o ktorom odvolací súd rozhoduje. Vzhľadom na špecifikum prejednávanej veci sa však dovolací súd musel týmto napadnutým výrokom zaoberať.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

So zreteľom na žalobcom tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zamerlal na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanej veci mu súdom bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky: 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O taký prípad v prejednávanej veci ide.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov, v jeho prítomnosti, a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote

prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (por. nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001, z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/02, z 5. apríla 2007 III. ÚS 171/2006).

Právo na súdnu ochranu, okrem Ústavy Slovenskej republiky (čl. 46 ods. 1), Listiny základných práv a slobôd (čl. 36 ods. 1) a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (čl. 6 ods. 1), zabezpečujú a vykonávajú aj jednotlivé ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (napr. § 41 O.s.p., § 123 O.s.p., § 115 O.s.p. a pod.).

Podľa § 1 O.s.p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

Podľa § 6 O.s.p., v konaní postupuje súd v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná.

Podľa § 201 vety prvej O.s.p., účastník môže napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa odvolaním, pokiaľ to zákon nevyklučuje.

Podľa § 212 ods. 1 O.s.p., odvolací súd je rozsahom a dôvodmi odvolania viazaný.

Porušenie povinnosti súdu prejednať a rozhodnúť o podanom odvolaní účastníka konania má za následok vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., pretože sa účastníkovi odníma možnosť uplatnenia procesného práva na prejednanie jeho veci súdom. Odníma sa mu jeho základné právo na súdnu ochranu, garantované okrem Ústavy Slovenskej republiky aj Listinou základných práv a slobôd, Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd a ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku (por. vyššie uvedené).

Z obsahu spisu vyplýva, že žalobca sa v konaní o ochranu proti neoprávnenému zásahu do dobrej povesti právnickej osoby domáhal uloženia povinnosti žalovanému zverejniť ospravedlnenie v petite uvedeného obsahu a tiež náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 6.638,78 Eur. Súd prvého stupňa rozsudkom z 12. decembra 2012 č.k. 2 C 164/2008-185 čiastočne vyhovel žalobcovi a žalovanému uložil povinnosť strpieť zverejnenie ospravedlnenia požadovaného obsahu a v časti týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy žalobu žalobcu zamietol. Z obsahu spisu ďalej vyplýva, že proti tomuto rozsudku súdu prvého stupňa podali odvolanie obaja účastníci konania, keď žalobca podaním z 3. decembra 2012 doručeným súdu prvého stupňa 7. decembra 2012 (por. č.l. 188) napadol rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým bola jeho žaloba v časti týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy zamietnutá a žalovaný podaním z 8. decembra 2012 doručeným súdu 11. decembra 2012 (por. č.l. 191), napadol rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým mu bola uložená povinnosť ospravedlniť sa žalobcovi v uvedenom znení. Ak potom odvolací súd v rámci odvolacieho konania nepreskúmal v celom rozsahu napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa a predmetom jeho odvolacieho konania bolo len odvolanie podané žalovaným proti prvému výroku rozsudku (por. záhlavie rozsudku odvolacieho súdu a tiež druhý odsek piatej stany rozsudku), pričom odvolaním podaným žalobcom proti zamietajúcemu výroku sa vôbec nezaoberal (por. tiež výrok „Vo zvyšku sa rozsudku nedotýka.“), odňal tým žalobcovi možnosť konať pred súdom a zaťažil tak svoje konanie vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (keď uvedený výrok je potrebné interpretovať len tak, že sa odmietol zaoberať odvolaním žalobcu a nie, že len opomenul o odvolaní rozhodnúť, pre ktoré pochybenie by bol dôvod na postup podľa § 166 O.s.p.).

Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p., je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd rozhodnutie v napadnutej časti vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti podľa § 243b ods. 2 O.s.p. zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd aj o trovách dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 21. augusta 2014

JUDr. Edita B a k o š o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lenka Pošová